

Mindig Trianon...

Az ezernégyszáz éves első felében két dél-magyarországi pap, Pécsi Tamás és Újlaki Bálint latinból magyarra fordította az Újszövetséget.

Zsigmond császár és király ezt rossz néven vette. Rászabadította Dél-Magyarországra, hazánk akkori legfejlettebb területére az inkvizíciót. Évekig zaklatták, üldözték a falvak és mezővárosok lakóit, még a holtuk előtt anyanyelven ígét hirdetett plébánosokat is kiásatták sírjaikból.

A zaklatott falvak lakossága Moldvába menekült. Ott másolgatták a magyar nyelven immár összefüggő beszédben leírt Igét. Ránk maradt a négy evangélium magyar nyelvű szövege, ma Münchenben őrzik.

„E könyv megvégeztet Németi Györgynek és Hensel Emre fiának keze miatt Moldovában Tatros városában Ur születetének ezernégyszázhatvanhatod esztendeiben.”

Székel Estván Krakkóban, 1559-ben kinyomtatott Világkrónikájában így emlékezik meg a szerémségi és bácskai magyarok üldözéséről:

„Zsigmond imperátor számkiveté a magyarokat, kik felkelvén, egyetemben bémenének Moldovába és a vajdától földet* kérenek és letelepödének Moldovának közepötte.”

Így üldözte ki Zsigmond imperátor a délvidéki magyarságot hazájából, helyükbe telepítvén a szultán hadai elől menekülő szerbeket.

Így, itt és ekkor kezdődött az a folyamat, amit az 1920-ban győztes hatalmak békeparancsa óta Trianonnak nevezünk.

Zsigmond után egy másik imperátor 1848 nyarán ugyanerre a Dél-Magyarországra szabadította az akkor még közvetve a török hatalomtól függő szerb fejedelemség lakóit, akik szintén megtelepedtek Bácska és Torontál zsíros földjein.

A maguk szempontjából joggal érezték: immár övök ez a terület. Ingyen kapták a császártól.

1920-ban magyarok, szerbek és idetelepített németek kapták és lakják a Délvidéket.

Bármeekkora és bármily jogos a siralom: magunk okoztuk a ránk szakadt tragédiát. 1941 tavaszán meg se mukkantunk, amikor a Tisza-balparti Torontál szin-

tén a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságnak ítélt nyugati felét „nem kaptuk vissza”, mert az német hadműveleti területté nyilvánított. Teleki Pál jelképesnek szánt, ámde hazája számára semmiféle kedvezéssel nem járt öngyilkossága csupán betetőzése volt az Árpád-ház kihaltát követő századok végzetes mulasztásainak. Viszont: Tito kommunistái több ezer bácskai lakost legyilkoltak ...

Magam is Trianon gyermeke vagyok. Már az elemi iskolában őszinte gyermeki bánattal sirattuk az elszakított területeket. Anyám családját cseh katonák - 1918-ig a császár-király uniformisában velünk együtt küzdő bajtársaink voltak!- kergették el Komáromból. 1954 őszén döbbsent csudálkozással láttam a ránk fogott marseillei királygyilkosság ürügyén száműzött bácskai családok nyomorúságát: iskolai „kiránduláson” mutogatták nekünk a kétségbeesett tekintetű magyar száműzötteket. Fonnyadt almákat osztogattunk szégyenkezve a gyerekeknek.

Ugyanekkor olvastam nagy gyönyörűséggel az Egyetemi Nyomda kiadásában Tamás István ifjúsági regényét, a Szabadkai diákokat. Nyomat se észleltem a gyűlöletnek, még a szigorú Magarašević rendőrfőnök okvetetlenkedéseit is humoros fontoskodásnak tekintettem. Aztán a verseci születésű Herczeg Ferenc mosolygó szeretettel bemutatott Gyurkovics családját...Mehökentettek viszont Hunyady Sándor keserűes bácskai emlékei: egy dúsgazdag szerb nábob titkáraként élte át annak irántunk mutatott szenvedélyes rokonszenvét, hol pedig fenyegető gyűlöletét. /Géza és Dušan/ Tizenéves koromban kezdtem azon tűnődni, hogy jogos felháborodásuk ellenére, Trianont jelszóként unalomig hallgatva és mondogatva, miért nem beszélünk szomszédaink talán jogos vagy általuk annak érzett indokairól?

Ámde aztán eljött az igazság drámai pillanata.

2004 adventjének egyik vasárnapján hazánkban a kormány által megkérdezett lakossága szavazás útján úgy döntött: nem fogadja el a Párizsban 1946-ban is megszabott határokon túl élő magyarságot testvéreül, az elvileg neki járó jogokat sem adva meg számukra.

Ennek szégyenbélyege mindmáig ég arcunkon. Komédia lett volna siránkozásunk? Ostoba és bűnös háborús szereplésünket az általunk /is/ megtámadott Szovjetunió negyvenöt évi megszállással büntette. Akkori helytartóit mindmáig önálló döntéshozatallal rendelkező kormányfőinknek képzeljük és nevezzük, akár vérrel, akár vízzel mosta kezét az ügyeletes Pilátus. A Pilátusok hóhérlégényei pedig ma is közöttünk élnek, a bármikori kormányok húsz év óta titkolózva rejtegetik névsorukat.

Most, 2010 húsvétján végre erőre kapott a nemzet. Maga választotta, önként és örömmel, politikai

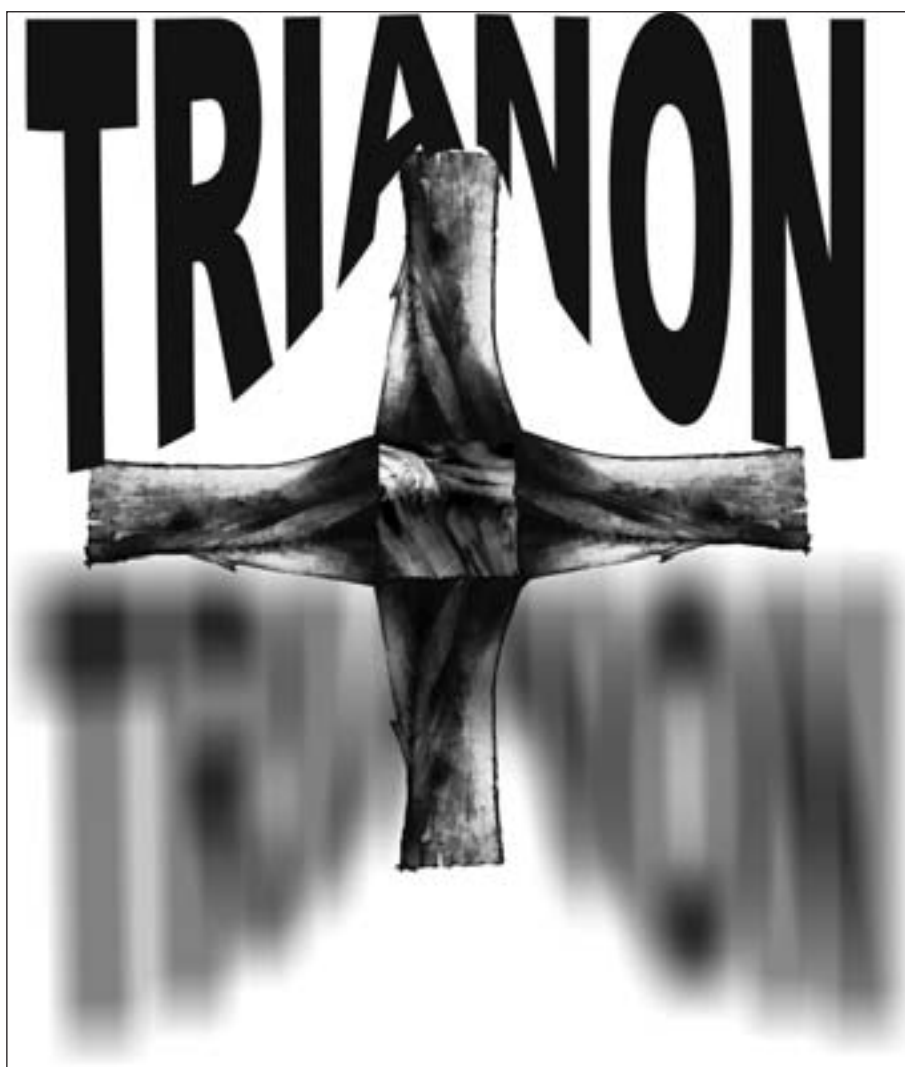
vezetőit. Nincs kétségem: amit ígérték s amit várunk tőlük, meg is teszik.

De megtesszük-e mi magunk, a nemzet?

Az elkövetkező hónapok, talán évek során eldől: tudunk-e, akarunk-e végre önmagunk lenni? Annak ellenére, hogy a földkerekség, a glóbus jaj de globális hívei nem kedvelnek bennünket.

1430 táján az akkor még magyar Délvidék lakói tudták, mi a teendőjük. A száműzetést is vállalták. Isten igéjét hirdették, magyarul.

Ez el nem múló dicsősége Bácska, a Szerémség, Dél-Baranya, a hajdani Torontál és Temesköz magyarjainak.

Tari István grafikája